

Muhafazakâr baskı yaş sınırını düşürdü

BİLGE YAĞMURLU*

byagmurlu@ku.edu.tr

İktidara yakın olmanın getirileri, yandaş olduğunu göstermenin de türlü yolları vardır. Muhafazakârlar iktidara geldiğinde, cuma namazına gidenlerin sayısı artıverir. Göze girmek isteyen yöneticiler Ramazan'da yemekhaneyi tadilata alır, akşamları iftar yemeği vermek için birbirleriyle yarışır. Kendileri de illa oruç tutmuyordur.

Ülkemizde siyasi semboller pek çoktur. Ama belki en yaygını kadındır. Kadının kimle oturduğu, vapur gibi toplu taşıma araçlarından kiminle indiği, doğurmak isteyip istemediği, kaç çocuk doğurduğu, kahkaha atması, yüzünün kızarıp kızarmaması ama en çok da ne giydiği...

Meclis'teki kadın kameramanın çorap giymemesi, yırtmacının derinliği pekala kamu meselesi olabilir, bu sebeple çalışma yerinden uzaklaştırılabilir. Bu gibi konularda inisiyatif alanların mü-kafatlandırılması muhakkaktır. Bu vesileyle hem fail, hem kurban, hem de söz konusu durumlara kendilerini yakın hissedenler için çeşitli mesajlar aynı anda verilmiş olur. İzleyerek, görerek öğrenme belli belirsiz gerçekleşse de, çok etkili bir öğrenme yöntemidir. Bir bakmışsınız sözü edilen davranışları benimseyenlerin sayısı artmış; yetki sahibi insanlar belli konularda belli yönde kararlar alarak yükselmeyi öğrenmişler, kadınlar işe çorapsız gitmemeyi, yırtmaçlı etek almamayı, erkekler ailelerindeki kadınları öyle giydirmemeyi öğrenmişler. Hatta bir bakmışsınız, sadece yetişkin olanların değil, gençlerin giysileriyle bile uğraşılmaya başlanmış, anne-babalar çocuklarının giysileri konusunda endişe duyar olmuşlar.

İşte bizde de uğraşılan kadın cinsinin yaşı iyice düştü. Bir süredir kız öğrencilerle uğraşılıyor. Uğraşmalar sadece bireysel değil, kitlesel düzeyde. Uğraşmalar okul yönetimleri.

Örneğin, İstanbul Kadıköy İntaş Lisesi'ne etekle gelen kız öğrenciler okula alınmamıştı; yıl 2010.

2011'de, Tire Asım Arar Sağlık Meslek Lisesi'nde kız öğrencilere etek yasası getirilmiş, gelen tepkiler üzerine yasak kaldırılmış, etek boyları uzatılmıştı.

Sarıyer Behçet Kemal Lisesi'nin bir yöneticisi, kısa etek giyen kız öğrencilerin yol kenarında iş bekleyen kadınlara benzediğini söylemişti.

Eylül 2013'te, Antalya Gazi Anado-

Bir bakmışsınız, sadece yetişkin olanların değil, gençlerin giysileriyle bile uğraşılmaya başlanmış, anne-babalar çocuklarının giysileri konusunda endişe duyar olmuşlar. İşte bizde de uğraşılan kadın cinsinin yaşı iyice düştü. Bir süredir kız öğrencilerle uğraşılıyor. Uğraşmalar sadece bireysel değil, kitlesel düzeyde. Uğraşmalar sadece bireysel değil, kitlesel düzeyde. Uğraşmalar sadece bireysel değil, kitlesel düzeyde. Uğraşmalar sadece bireysel değil, kitlesel düzeyde.

lu Lisesi'nde kız öğrencilerin etek giymesinin yasaklandığı haberinin tepki çekmesi üzerine müdür, Okul Aile Birliği kararı ile böyle bir uygulama başlattıklarını belirtmiş, kızların okulda artık etek giymeyecekleri konusundaki kararlılıklarını ilan etmişti.

Yıl 2014: Bugün bayrağı İTÜ Geliştirme Vakfı Okulları devraldı; lisedeki kız öğrencilerin okul giysileri arasında etek artık yer almıyor. Kararı Okul Yönetimi ve Okul Aile Birliği birlikte almışlar. Sebebi, bazı kız öğrencilerin geçtiğimiz yıl etek boyu konusunda yönetimi üzmesi, yani söz dinlememesi.

Bu açıklamayı nasıl okumak lazım?

Şöyle düşünmek mümkün: Konunun etek ve bacak ile ilgisi yoktur. Bir ihtimal olarak, okul yönetimi eğitim ve öğretim konusunda genel olarak yeterli bilgiye sahip değildir, gençlerle nasıl iletişim kurulacağını bilmiyor, okulda kuralları uygulayamıyor, nasıl uygulanabileceğini kestiremiyordu.

Buna binaen, okul yönetiminin, giysiden bağımsız olarak, okuldaki tüm sorunlara çözüm bulma şekli bu tür köklü yaklaşımlar içeriyordur. Kopya çekmekte ısrar eden öğrenciler olduğunda sınav sistemini kaldırıyor, öğrenciler servis ku-

rallarına uymadığında servisleri toptan iptal ediyordur. Eteğin kaldırılması da bu tür uygulamalarına sadece bir örnektir.

Veya okul yönetimi için yukarıdakilerin hiçbiri doğru değilse, buradaki esas konu kızların etek giymesi, bacaklarının görünmesidir. Eteğin yasaklanması, okullar arasında devam edegelen muhafazakârlık yarışında bayrağın devralınmasıdır. Ve bayrak, İTÜ gibi Cumhuriyet'in en modern eğitim kurumlarından birisi olmasıyla bilinen, bu yolda, beş kolda yurdu ileriye götürecektir insanları yetiştirme misyonu taşıyan bir kurumun çatısı altında yapılmaktadır. Kararda payı olan Okul Aile Birliği üyelerinin belki de kayda değer bir kısmı İTÜ mensubudur.

Oysa ilginçtir ki, vakti zamanında eğitim kurumlarında kızlar için yasak olan etek değil, pantolondur. Pantolonun kız öğrenciler için serbest bırakılması Amerika Birleşik Devletleri'nde 1972 yılında gerçekleşiyor. Türkiye'de ise ancak 2002 yılında, Bülent Ecevit başbakanlığındaki koalisyon hükümeti pantolona izin veren genelgeyi çıkartıyor. 2009'da, Nimet Çubukçu'nun başkanlığında yapılan bir çalıştayda kız öğrencilerin pantolon giyebilmesi öneriliyor. O zamandan beri ise süreç ter-

sine dönüyor, kız öğrencilerin pantolon giymesi bir muhafazakârlık sembolü haline gelmeye başlıyor, bacak gösteren etek ise ahlakçı ve baskıcı zihniyetle yasaklanıyor.

Muhafazakâr hükümete yakın duran kurumların, yöneticilerin kendi dünya görüşlerine ve yararlarına uygun olacak şekilde karar almalarında şaşılacak bir taraf yok. Ancak burada velilere kontrol olanağı sağlayan bir mekanizma olduğunun, fakat bu mekanizmanın pek çok anne-baba tarafından önemsenmediğinin de altını çizmek gerekiyor. Öyle anlaşılıyor ki eğitim sisteminin muhafazakârlaşması sadece devlet okullarının imam hatip liselerine dönüştürülmesi şeklinde olmuyor; bunun pek çok yolu var ve en çok güven duymak istediğimiz okullar bile bundan muaf değil. Okul yönetimlerinin namus beçliliği hevesiyle çocuklara daha muhafazakâr buldukları giyim şekillerini dikte ettirmesi görmezden gelinmeyecek kadar ciddi bir sorun.

Oysa ahlak kıyafetleri değil, zihniyetleri değiştirerek ulaşılabilecek bir erdemdir.

* Koç Üniversitesi